

Brüssel, 12. detsember 2024
(OR. en)

16801/24

VISA 185
ASILE 128
MIGR 460
FRONT 337
IXIM 264
COMIX 507

MENETLUSE TULEMUS

Saatja: Nõukogu peasekretariaat

Saaja: Delegatsioonid

Eelmise dok nr: 16195/24

Teema: ELi viisapoliitikat käsitlev strateegilisem lähenemisviis
– Nõukogu järeldused (12. detsember 2024)

Delegatsioonidele edastatakse lisas nõukogu järeldused ELi viisapoliitikat käsitleva strateegilisema lähenemisviisi kohta, mille nõukogu (justiits- ja siseküsimused) kiitis heaks 12. detsembril 2024.

Eelnõu: nõukogu järeldused**„ELi viisapoliitikat käsitlev strateegilisem lähenemisviis“**

1. Reguleerides kolmandate riikide kodanike sisenemist Schengeni alale ja hõlbustades seaduslikku reisimist on ELi viisapoliitikal oluline ja primaarne roll Schengeni ala terviklikkuse kaitsmisel ning selle vastupanuvõime suurendamisel seoses rände- ja julgeolekuprobleemidega.

Samal ajal on viisapoliitikal oluline roll ELi rahvusvahelistes suhetes ning märkimisväärne väärtus nii kolmandate riikide kui ka ELi jaoks, hõlbustades reisimist, soodustades inimestevahelisi kontakte ning edendades turismi ja majanduskasvu.

Laiemas geopoliitilises kontekstis võib see edendada paremini tasakaalustatud koostööd partnerriikidega selliste ulatuslike partnerluste raames, mis toetavad ELi huve, võttes samal ajal hoolikalt arvesse võimalikku mõju, eelkõige rändevoogudele ja julgeolekuprobleemidele. Nõukogu tunnistab viisapoliitika rolli rändepartnerlusdialoogides, julgustades päritolu- ja transiidiriike viima läbi reforme, suurendama jõupingutusi ebaseadusliku rände vastu võitlemiseks ning viima oma poliitika kooskõlla ELi rände- ja viisanormidega.

2. Nõukogu rõhutab, et nõukogus viisaküsimuste käsitlemisel, eelkõige välispoliitika valdkonnas, tuleb rände- ja sisejulgeolekuaspekte täiel määral arvesse võtta. Nõukogu rõhutab, kui oluline on viisapoliitika strateegiline lähenemisviis, kusjuures otsuseid tehes tuleks komisjoni, Euroopa välisteenistuse ja nõukogu vahelises tihedas koostöös võtta arvesse kõigi asjaomaste valdkondade huve, et säilitada tulevikus kestlik viisapoliitika. On oluline, et viisanõude kaotamise või viisalihtsustusega seotud otsused kavandatakse ja võetakse vastu nii, et need ei tekitaks julgeoleku- ega rändeohtu.

Sellela seoses rõhutab nõukogu vajadust, et EL kohaldaks kogu valitsemissektorit hõlmavat lähenemisviisi, tagades et kõik asjaomased nõukogu ettevalmistavad organid ja poliitilised mõjutused – eelkõige need, mis on seotud justiits- ja siseküsimustega – oleksid hõlmatud ja neid võetaks täiel määral arvesse protsessi igas etapis, kui kaalutakse viisanõude kaotamise dialoogi kolmanda riigiga või otsust viisanõude kaotamise kohta. See tähendab muu hulgas kriteeriumide väljatöötamist läbipaistval viisil, et tagada nii välispoliitika kui ka sisejulgeoleku- ja rändeküsimuste nõuetekohane arvessevõtmine.

3. Viisavaba reisimine ELi on kolmandate riikide kodanike jaoks privileeg, mis annab neile eeliseid, aga paneb neile ka vastutuse, ning samal ajal on see võimas liidu vahend, mida tuleb strateegilisemalt kasutada. Nõukogu rõhutab, kui oluline on, et kolmandad riigid, kes on viisanõude kaotamise dialoogi tulemusena viisanõudest vabastatud, täidaksid jätkuvalt kehtestatud kriteeriume, et nende vastutus säiliks. Lisaks peavad kõik kolmandad riigid, kellel on viisavaba juurdepääs ELile, viisanõudest vabastamise kriteeriume kooskõlas määrusega (EL) 2018/1806 järjepidevalt täitma.
4. Nõukogu tervitab komisjoni ja Euroopa välisteenistuse diplomaatilisi jõupingutusi ning aktiivset osalemist vastastikuse viisavabaduse taastamisel viisanõudest vabastatud kolmandate riikidega. Siinkohal on oluline liikmesriikide viisavabaduse säilitamine. Võttes arvesse ka üldisi suhteid kolmandate riikidega ja ELi huve, väljendab nõukogu oma suurt huvi tagada kõigi ELi kodanike võrdne ja õiglane kohtlemine kolmandatesse riikidesse reisimisel.

5. Kuigi liikmesriigid nõustuvad, et viisalihtsustuslepingud on ELi suhetes kolmandate riikidega jätkuvalt olulised vahendid, kinnitab nõukogu taas, et üha enam pannakse rõhku nende strateegilisele kasutamisele välissuhetes, eelkõige vahendina liidu laiemate eesmärkide saavutamiseks muudes poliitikavaldkondades, eriti tagasivõtupoliitika kontekstis. Seda eesmärki oleks tulevikus võimalik saavutada riigipõhiseid tingimusi sisaldavate kohandatud lepingutega, mis teenivad seega ELi huve. Viisalihtsustuslepinguid ei tohiks siiski pidada eelnevalt kindlaks määratud esimeseks sammuks viisanõude kaotamise suunas, vaid eraldiseisvateks otsusteks. Lisaks peaks praegune praktika, mille kohaselt sõlmitakse tagasivõtulepingud paralleelselt viisalihtsustuste andmisega, jääma eeltingimusena protsessi ülioluliseks elemendiks.
6. ELi viisapoliitika sidususe ja kestlikkuse edendamiseks peaks EL keskenduma eelkõige olemasolevate vahendite tõhusale ja tulemuslikule kasutamisele ning nende edasisele tugevdamisele ja täiustamisele. Need vahendid hõlmavad muu hulgas viisanõudest vabastamise ajutise peatamise korda (peatamiskord), viisaeeskirja artikli 25a kohast mehhanismi, viisainfosüsteemi (VIS) optimaalset kasutamist ja liidu infosüsteemide sujuvat rakendamist.

Nõukogu rõhutab riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi (EES), ELi reisiinfo ja -lubade süsteemi (ETIAS) ning muudetud VISi õigeaegse ja tõhusa rakendamise tähtsust. Kõigi nende infosüsteemide usaldusväärne toimimine on äärmiselt oluline, et tugevdada piirijulgeolekut ning lahendada sisejulgeoleku ja rändega seotud probleeme, sealhulgas viisavaba reisimise kuritarvitamist ja viibimisaja ületamist. Nende süsteemide toimimise koostalitlusvõime raamistiku kohane hindamine aitab kujundada tõhusamaid ELi lahendusi tulevastele probleemidele.

Nõukogu tõstab samuti esile paljusid õigusakte, mis on vastu võetud seoses nende infosüsteemide ja nende rakendamisega lähiaastatel, muu hulgas Schengeni viisamenetluste digitaliseerimist. Praegused digitaliseerimissuundumused koos koostalitlusvõime raamistiku rakendamisega, sealhulgas automaatne riskihindamine ja mitme identiteedi tuvastamine, annavad reisijate kohta laiemat teavet. Need täiustatud andmed aitavad veelgi kaasa viisamenetluste parendamisele, andes võimaluse avastada ja vähendada kuritarvitusi ning toetada peatamiskorra raames arutelusid ja järelevalvet.

7. Nõukogu jääb ootama, et peagi võetakse vastu läbivaadatud peatamiskord, mis annab ELile paremad vahendid, et käsitleda viisavabaduse kuritarvitamist, sealhulgas eelkõige viisanõudest vabastatud kolmandate riikide kodanike kuritarvitusi rahvusvahelise kaitse taotlemisel. Nõukogu on samuti väljendanud toetust ELiga viisavabadust kasutavate kolmandate riikide järelevalve ja neid käsitleva aruandluse tugevdamisele. Selline tõhustatud kontroll on oluline võimalike probleemide kindlakstegemisel ja lahendamisel ning aitab kaasa turvalisemale ja vastupanuvõimelisemale Euroopa Liidule.
8. Nõukogu rõhutab, et lisaks läbivaadatud peatamiskorra kiirele vastuvõtmisele peab EL olema jätkuvalt tähelepanelik praeguste ja tekkivate probleemide suhtes, et vältida ELi viisarežiimi kuritarvitamist. Selliseid probleeme tuleb süstemaatiliselt jälgida ja käsitleda, eelkõige tagamaks, et viisanõudest vabastatud riigid ei muutuks ebaseadusliku rände keskusteks. Sellega seoses on hädavajalik, et kolmandad riigid, eelkõige ELi naaberriigid, viiksid oma viisapoliitika vastavusse ELi viisapoliitikaga, et vähendada võimalikku kuritarvitamist ning tagada ELi ja kõnealuste riikide vahelise viisavabaduse kestlikkus. Viisapoliitika vastavusse viimine on sama oluline ka kolmandate riikide jaoks, kes on alustanud ELiga viisanõude kaotamise dialoogi, kuna see dialoog hõlmab kõnealust kriteeriumi. Kuigi EL peaks jätkama diplomaatilist teavitustegevust ja kõrgetasemelisi kontakte kolmandate riikidega, ootab ta neilt konkreetset pühendumust võtta vajalikke meetmeid, et kuritarvitustega tõhusalt võidelda.

9. Nõukogu tunnistas, et EL peaks võtma täiendavaid meetmeid, et vähendada varjupaigataotlejate poolt viisade kuritarvitamise riski. Selleks et vähendada juhtumeid, kus kolmandate riikide kodanikud esitavad pärast Schengeni alale viisaga sisenemist varjupaigataotlusi, ning saada selle nähtuse kohta põhjalikumaid statistilisi andmeid, rõhutab nõukogu vajadust kasutada varjupaigamenetlustes süstemaatiliselt VISi ja registreerida viisaga sisenenud varjupaigataotlejate eduka tuvastamise juhtumid. See tava tagab, et taotlejate varasemaid viisataotlusi võetakse asjakohaselt arvesse, ning suurendab ELi suutlikkust varjupaigataotlusi tõhusamalt hallata. Tihedam koostöö ja andmete jagamine viisa- ja varjupaigaasutuste vahel, kogemuste vahetamise edendamine ning asjakohaste andmete integreerimine ja analüüsimine ELi tasandil on tõhusa varjupaigahalduse vajalikud elemendid.

Sellega seoses on samuti väga oluline, et läbivaadatud Eurodac looks võimalikult kiiresti nõuetekohase raamistiku varjupaigataotlejaid käsitlevate ulatuslikumate andmete säilitamiseks. Selleks kutsub nõukogu üles jätkama muudetud VISi rakendamist koos Eurodaciga, et tagada viisataotlejaid käsitleva teabe tõhus jagamine liikmesriikide vahel, mis aitab tuvastada võimalikke julgeoleku- ja rändeprobleeme ning võimaldab süsteemiülest statistikat. Pikas perspektiivis hakkab asjakohast statistikat koostalitlusvõime raamistikus esitama aruandluse ja statistika keskhoidla. Kuid kuni selleni jõutakse, innustab nõukogu komisjoni täiendavalt uurima võimalust kasutada paremini ära eu-LISA statistiliste andmete esitamise suutlikkust, sealhulgas jagatud andmete analüüsi, mis võiks aidata tuvastada arenevaid suundumusi ja parandada riskianalüüsi.

10. Hästi toimiv tagasisaatmis- ja tagasivõtusüsteem aitab ebaseadusliku rände vastu võidelda. Viisaeeskirja artikli 25a kohase mehhanismi tõhus kasutamine on ülioluline element tagasivõtualase koostöö parandamisel kolmandate riikidega. Tunnustades komisjoni, Euroopa välis teenistuse ja liikmesriikide tehtud diplomaatilisi ja operatiivseid jõupingutusi ning julgustades säilitama mehhanismis tekkinud soodsat dünaamikat, rõhutab nõukogu, et paindlikkust säilitades tuleks protsessi rakendamist veelgi optimeerida, et töötada välja võimsam ja usaldusväärsem mehhanism. Asjaomaste kolmandate riikide hindamisel tuleks arvesse võtta ka, millist võimalikku ohtu avalikule korrale ja sisejulgeolekule kujutavad endast nende riikide tagasi pöörduma sunnitud kodanikud. On oluline, et asjaomased kolmandad riigid teeksid kõik endast oleneva, et olla koostööaltimad, eelkõige oma kodanike tagasivõtmisel ja kõigi vastavatest tagasivõtulepingutest või -kokkulepetest tulenevate kohustuste täitmisel. Nõukogu rõhutab vajadust edastada kolmandatele riikidele selge ja ühtne sõnum, et kui koostöö mõistliku aja jooksul ei parane, rakendatakse täiendavaid meetmeid. Sellega seoses ei tohiks välistada võimalust uurida tulevikus artikli 25a kohase mehhanismi seadusandlikku reformi.
11. Nõukogu rõhutab vajadust kehtivate viisaalaste õigusaktide ühtsema kohaldamise järele ja eelkõige viisaeeskirja igakülgse rakendamise järele kõigis liikmesriikides. Oluline vahend selle saavutamiseks on koolitus ning liikmesriigid peaksid soodustama viisaeeskirja kohase koolituse kasutamist. Ühtlustatud rakendamise saavutamiseks tuleb võtta täiendavaid meetmeid, et vähendada soodsama viisakohtlemise otsimise võimalusi, eelkõige tugevama ja paremini koordineeritud kohaliku Schengeni koostöö kaudu.

12. Kuna rändemustrid muutuvad ja üleilmne liikuvus muutub keerukamaks, peab EL tugevdama oma ühiseid jõupingutusi, et kaitsta oma välispiire ja Schengeni ala terviklikkust. Nõukogu tunnistab, et tähtis on ELi viisapoliitika põhjalikult läbi vaadata, et tugevdada Schengeni ala julgeolekut ja toetada ELi rändepoliitika raamistikku. Tervikliku ja tulevikku suunatud lähenemisviisi vastuvõtmise abil saab EL paremini kohaneda muutuva rändedünaamikaga ning vahetuid rände- ja julgeolekuprobleeme ning viisarežiimi kuritarvitamist ennetada ja neile reageerida. Nõukogu tervitab komisjoni võetud kohustust töötada välja liidu viisapoliitika strateegia, mis vastaks nii praegustele kui ka tulevastele väljakutsetele.
-